

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Magna gloria martyrimum pro Catholica religione eonsummat, animam
que Deo reddit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

mittatibus quibus jam diu oppressa fui, liberandæ. Annulla alia arma nobis sunt quibus afflictionem hanc vincamus, [a] quam impotentes lachrymæ? Quid? non vos laborum meorum finem, & gloriæ initium videtis? O quam amœna & jucunda via est quæ ad cœlum ducit! O beatas animas, quibus ex miseriarum hac valle quamprimum emigrare, & ad sui originem revolare datur! Ut totus hic terrarum orbis, & omnia quæ in eo sunt, ad cœlestes illos orbis & ingentem machinam nullam habent comparationem, sic tota etiam longissimæ hominum vitæ periodus ad sempiternum illud ævum minus nihilo est. Me quidem nihil in hac mea morte sollicitam habet, quam quod fidelia vestra officia & diuturna servitia non uti volo remunerari aut compensare possim. Hoc tamen quidquid est, a me accipite, tam animi mei erga vos pignus quam adversi mei casus monumentum. Mei vos, quæso, tamquam dilectæ vestræ reginæ memoriam, quoad vixeritis, illibatam in futurum conservate; jam vero in dulci cœlestis gloriæ, quam à Deo mihi paratam spero, memoria ut moriar perimitte.

Hæc quum illa magno animo dixisset, nec quisquam esset qui lachrymas & singultus teneret; Comes Sarisburiensis cubiculum reginæ ingressus, monet ut eò discenderet ubi jam ad funestum illud spectaculum omnia erant præparata. Tum illa exigua panis buccella & vini haustu sumto, velum capiti injicit, quumque iterum toti gynæceo osculo genis impresso valedixisset, ministris vero dextram osculandam præbisset, ad supplicii locum alacri gressu perrexit.

*Hei mihi! quæ video spectacula! Sicine tantam
Reginam, longa serie tot Regibus ortam;
Illam quam nuper venerata est Gallia regis
Exorem; Scotia patribus quæ jurâ vocatis
Non pridem dederat, duplici diademate fulgens,
Illam quæ majus nil tota Britannia habebat,
Infans cæsum, (scelus ah!) perisse securi!*

Eadem majestate qua semper ante solita fuerat gradientem, ex ministris nonnulli, quibus id permissum fuerat, ad feralem supplicii locum sequebantur, qui totus pullata veste inductus, non tam læstum omnium piorum testabatur, quam supplicii & atrocitatem & injustitiam derelictabatur. In medio podium ligneum erat erectum, quadratum duodecim pedes longum & latum, duos altum. Ad id quum venisset regina, Amiam Paulerum roga-

vit ut enitentem adjuvaret, dicens: Ultimum huic fore laborem quem ipsi impostura, ac primum gratum officium quod ab illo postulatura esset. Mediæ inter Sarisburiensem & Cantii Comites stanti Besleus sententiam & executionis mandatum prælegit: interea vero spectatores plerique attoniti, vix sibi ipsis credebant, se videre tantam tamque perfectam Principem, in tam tristis mortis confinio versantem. Et quemadmodum, ut est in vulgato versiculo,

Gratior est pulcro veniens è corpore virtus:

Sic omnibus illud numeris absolutum formæ decus & corporis pulchritudo, animi perfectionem quæ præcipue in constantia ac mortis contemptu elucebat, plurimum commendabat.

VI. Postquam ergo in vere regio hoc throno [b] (è quo plus ipsi gloriæ quam omnibus regibus ex omni regia pompa accessit) constitisset, oculisque intrepidus totum conclave, in quo trecenti circiter homines congregati erant, percurrisset, in genua procidens, paucis verbis iterum de innocentia sua protestata est, sanctissimeque juravit, Dei nomen in testimonium advocans, nihil se contra sororis suæ (sic enim in omni sermone eam appellabat) vel vitam vel regni statum machinatum esse, aut cum quoquam conspirasse. Tum circumstantes his verbis alloquuta est: Vix dubium mihi esse potest, quin inter tam multos, qui tristem hunc meum, Francorum & Scotorum reginæ, & Anglicani regni hæredis, finem spectatum huc convenistis, non omnino nulli sint, qui fortunam hanc meam & tristem vitæ exitum commiseratione, atque adeo lachrymis prosequuturi sint: quos tamen rogatos velim, ut innocentiam potius meam laudent, quam mortem (quæ nihil nisi gaudium & solacium mihi afferre potest) deplorent. Equidem morior expers omnium quorum arguor criminum, & animam meam pro Catholica religione, in qua semper vixi, sacrifico. Quod si post diligentem in omnes meas actiones & consilia inquisitionem, quidquam deprehensum foret quo sororem meam non dico læsissem, sed vel minima injuria aut molestia affecissem; equidem vitæ indignam me ipsa putarem. At licet nullius omnino mihi erga ipsam delicti conscia sim Deus tamen ad aliorum meorum peccatorum expiationem ad extremam hanc me necessitatem deduxit, infirmis quidem periculosa,

[a] quibus verbis suis consolata sit. [b] Ejus exitus verba, & gloriofus exitus.

Iosam, sed gloriosam iis qui per crucem Salvatoris omnia superant & vincunt. Quare mortem hanc tamquam à Deo missam accipio: quem humillime veneror precorque, ut iis qui tristem hunc mihi exitum præpararunt, clementer ignoscat; gratum mihi illum quidem, nisi falsus qui obrenditur prætextus, ingratum mihi cum quodammodo & amarum redderet. Mihi tamen illud solatio est, quod Deus ipse, qui solus occulta hominum, atque adeo ipsa cordis penetralia videt, tandem aliquando innocentiam meam dissipatis iniustitiarum nebulis, in lucem producet. Et ratio contra me instituti processus, & cetera omnia coram Deo & æquis hominibus satis superque non modo à mortis reatu, verum etiam omnis criminis suspitione me excusabunt. Meo exemplo mundani homines sceptris, coronas, & quidquid in hoc Mundo est, discent contempnere postquam me quoque tam luctuosum fortunæ ludibrium debuisse videbunt. O quam periculosa, quam exitiosa est hæresis iis in locis ubi imperium nacta est! Quod si in hoc ætate quisquæ est Catholicus, eum ego atque oro ut Deum pro salute mea deprecari, mihi que innocentia & mortis in Catholica Apostolica Romana religione obita, testimonium perhibere velit: iterumque protestor; libertatem hanc unam ob causam à me quaesitam atque optatam, ut Catholicam religionem in hac insula promovere possem. Atque ita elementissimæ Dei voluntati unice acquiescens, mortor, qui brevem hunc dolorem & ignominiam æterna gloria mihi compensabit.

His dictis, [a] ad aulae suæ præfectum conversa, rogavit ut tam triste nuncium ad regem filium, atque unâ extremam hanc matris benedictionem quam crucis signo expresserat, perferret. Hujus, aiebat, injuriarum ultionem Deo commendo: simulque omnibus ita ignosco, uti peccata mea à Deo mihi condonari volo. Deinde ad Andream Pauletum, Quæso, inquit, mi Paulete Elisabetham sororem meis verbis exora, ut quæ miseris meis familiaris testamento legavi, rata habeat, neque severius eos tractet, quod eorum nonnulli meam tamquam reginæ & dominæ suæ libertatem procurare satagerunt: in quo quum fidelium ministrorum officium fecerint, sane non tam pœnam quam laudem merentur. Illud vero quod reginam sororem rogavi, ut corporis mei in Galliam transportandi meis fieret potestas, nec quidquam ipsi obesse potest, & regali meæ dignitati est debitum. Nec mirum videri debet quod in terra amica & sancta, & quæ Catho-

licam colat religionem, requiescere cupio, ut mirum precationum aliorumque meritorum siam particeps: etsi non ignoro, etiam ei qui in sterquilinum abjicitur, à Natura paratum esse sepulcrum. Ecce tibi admirabilem charitatem, constantiam, & Christiana Principe dignum studium: Ethnicorum est & hæreticorum omnem sepulturæ curam sibi deque habere, & cum illo Philosopho nihil interesse putare, humine an in sublimi corpore putrescat: aut cum Wiclepho dicere, Mundum univèrsam Dei esse templum, nec referre in qua ejus parte quis sepeliatur. Sed ad luctuosam mortis revocor narrationem. Extremis erga homines precibus & mandatis defuncta regina, ad Deum preces Latina lingua fundere cœpit: quas quum Minister quidam interrupisset, illa vero quæ cum hæreticis nihil commune sibi esse vellet, ægerime hoc ferret, Sarisburiensis Ministrum tacere jussit. Tum illa alias deprecationes, *Libera me Domine, & Misere mei Deus*, recitans, quum gynæcei virgines singultientes audivisset, ad eas conversa, per Deum obtestata est, ut casum hunc patienter ferrent. Post longam precationem à Cantuarii Comite iterum tentata fuit, sumpta occasione ex Crucis quam manibus illa gestabat, effigie, quam nihili aiebat esse; ac satius fore si crucem Christi pectori haberet impressam. Cui illa gravissimis verbis respondit, signum hoc sive objectum valde esse necessarium, ut quo animæ ad cœlum, quod illo referatur sit; eleventur. Vix quisquam sane aderat, qui in tam tristi spectaculo lachrymas terneret. Finitis precibus, ac ter Crucis expresso signo, surrexit, & pedissequarum opera velum ac superiores vestes posuit. Accedentem carnificem holoserico amictum, & torque aureo superbientem, & operam in detrahendis vestibus præbere volentem, illa manum abstinere jussit; ægre tamen impetravit. Quum Crucem quam collo gestarat, pedissequarum uni donare vellet, atque pro ea duplum precium carnifici offerret, repulsam passa est. Ferali ergo linteo pedissequarum opera velatis oculis, & venia carnifici data, in genua rursus provolvitur, & Pario marmore candidiori protensa cervice, gladii ictum expectabat. Sed carnifex caput trunco impositum, ter repetito ictu abscidit. Sanguis argentea pelui fuit exceptus. His pleraque omnia similia apud Puckeringham Scoticarum rerum scriptorem, descripta exstant,

Cc

Eccc

[a] *Extrema ejus mandata.*

Ecce Caledoniâ commissa piacula regni,
 Infandumque nefas: quum regina colla securis
 Et geminum diadema ferit: quo nulla vedustus
 Funere majus habet seris nec profertur annis
 Posteritas magnique necem mirabitur instar
 Prodigii. Regina, tuam Sed gloria major,
 Quo tibi culpa minor: tantoque celebrius orbe
 Nomen erit, quanto fidei constantia major,
 Dum jugulum petit intrrepidum scelerata securis.
 Quæ tibi mens tum licetor, erat, quum verberare crudo
 Colla secas, manibus quæ non contingere fas est?
 Si Mariam post Teutonicos mors ipsa triumphos
 Fugit, & attonito percussor constitit ore:
 Tu Mariam vita privas, nec torpuit istus
 Majestate sacri capitis, ferrumve repressit
 Dextra nec augustos acies defecit in artus?
 Hei quantus Regina jacet ter maxima truncus!
 Quæ matres Regumque nurus supereminet omnes.

Caput abscissum carnifex aliquamdiu specta-
 toribus ostentavit, cum his verbis: Deus incolumè
 fervet reginam Elisabetham. Deinde: Sic pereant
 omnes Evangelii hostes. Quam lugubre, Deus bo-
 ne, spectaculum! Videre tantæ Reginae caput à
 corpore resectum, cruore adhuc madens, in car-
 nificis manibus: illud caput inquam, cui nec con-
 tinuæ ærummæ & res adversæ, nec viginti anno-
 rum captivitas, nec mortis terror (qui multis sæpe
 una nocte canos attulit, totumque corporis ha-
 bitum immutavit) nec denique ipse cruor nativum
 decus & incomparabilem olim pulcritudinem ita
 auferre poterant, quin ejus aperta lineamenta et-
 iam in funesto illo actu apparent. Perierat à
 Pauleto Mariæ gynæceum, ut mortuæ corpus sibi
 exuere, & in loculum componere liceret, utque
 ab eo carnifex manus abstinere juberetur: sed id
 impetrare non potuerunt. Asportatum inde in
 cubiculum, tum primum quum jam corrumpi
 anciperet, balsamo fuit inunctum, & plumbeo lo-
 culo inclusum: ac tandem sine ullo honore aut
 pompa funebri, Petroburgi in templo sepultum,
 ubi jam olim quoque Catharinæ Hispanæ, ejus
 quæ Caroli V. soror, & Henrici VIII. Angliæ reg-
 nis uxor fuit, corpus fuerat humatum. Inter alia
 Angli scriptores qui historiam hanc mille menda-
 ciis & fallacibus, quoad crimina Mariæ imposita
 eam flammæ supplicii, referferunt, ajunt, asseres è
 quibus pegma constructū fuerat, pannos, pavimè-
 tum & quidquid cruore respersum fuerat, aut aqua
 ablutum fuisse aut flammis traditum; quod scilicet

metus esset, ne olim ista inter reliquias asservat-
 tur & honorarentur. Suro de Maria supplicio, sta-
 tim Comitis cujusdam filius ad Elisabetham fuit
 ablegatus, qui de tota re certiore eam faceret. Cu-
 jus rei fama ubi Londini percubuit, per totam ur-
 bem statim campanarum sonitu & accensis igni-
 bus, publicæ lætitiæ signa data sunt; ac parum An-
 glos habebatur, qui non magno gaudio exultare
 videretur. Elisabetha vero accepto nuncio eo die
 in cubiculum se abdidit, verita scilicet ne probro
 sibi haberetur, si de cognato sanguine ipsa trium-
 phum velut ageret, ac tam ignominiosa morte
 propinquæ suæ lætaretur. Nec tamen vultu ita fin-
 gere aut ad tristitiâ componere poterat, quin oc-
 cultæ lætitiæ indicia se proderent. Quamvis au-
 tem nobilissimæ reginæ morti quamplurimi illa-
 chrymarint, tum multi etiam summi Reges ac
 Principes enormiter ea se læsos senserint; nemo
 tamen justa ultione maculam hanc delere conatus
 est. Gallia religionum dissidiis & civili bello ita e-
 rat implicata, ut exterarum rerum curæ superesse
 aut vacare nõ posset. Reliqui vero Christiani Prin-
 cipes ociosi tam cruentæ tragœdiæ spectatores,
 quæ injustæ caedis ultores esse maluerunt. Sed quis
 non miretur, filium quoque tantis dotibus ornatū
 sic matris oblitum, ut de ejus morte ulciscenda nõ-
 quam cogitasse videatur? Atqui erit fortassis,
 quando tanta, ut mollissime dicam, patientia apud
 posteritatem probro ipsi erit: quum Naturæ, divi-
 nis & humanis legibus tam matris quam suum
 ipsius honorem reparare teneatur.

Sed Deus, ipse Deus tanti se criminis olim
 Se dabit ultorem, novus aut nascetur in orbe
 Alcides, qui reginæ miseratus iniquum
 Hospitis exitium, vindex fecit æquora classe,
 Pollutumque manu cognato sanguine regnum
 Expiet armata, ac doceat mansuescere servos.
 At te tantarum movent spectacula rerum,
 Hæresis, incutiensque tibi tua monstra pudorem,
 Si quis adhuc superest, tu nunc si aus omnis, & erra,
 Et incitis patuere dolis, postis que bidentum
 Exuvias, patefacta lupi præcordia crudi.
 Sed tolluntur humi suspiria, nubila fumum
 Sanguinis excipiunt insensitis, & ipse piorum
 Exaudis lacrymas genitor, nec deseret umquam
 Militiam dux ille suam, nec parva rependeb
 Præmia, sed rutilis victores inferet astris,
 Perpetuoque gregem electum tutabitur ævo.
 Non eadem tibi conditio, non sita parantur,

Impietas

*Impietas, dabit aeternas, dabit improba poenae
Tempore, cumque tuis auctoribus ipsa peribis.*

Atque hic fuit exitus Mariae Iacobi V. Scotorum regis filiae, Francisci Galliarum regis conjugis, Anglicani regni haeredis: cujus tam animi quam corporis dotes, antequam finem capiti huic impono, paucis describere operae precium videtur.

Nata fuit Maria Anno M. DXLII. mense Decēbri, ex regali Stuartorum, Scotiae regum familia, patre Iacobo V. & matre Maria Guisla, Longovillani quondam Ducis vidua, mortua anno M. DLXXXVII. mense Februario. In Galliam abducta fuit Anno M. DXLVIII. mense Augusto, quum vix sextum aetatis annum attingisset: ut Angli, qui sui regis filio eam conjugem expetebant, ea spe frustrarentur: quod ut inter Gallos & Scotos summae necessitudinis, ita inter Anglos & Scotos acerbissimi odii & inimicitiae, quae magnis cladibus utrimque fuit exercita, causa fuit. Mortuo Francisco II, marito, eodem mense, nempe Augusto, Anno M. D. LXXI. in Scotiam rediit: ubi Henrico Stuarto Darlao Laviniae Comitissae filio, & coque suorum fraude ac prodicione occiso, Bothuelio Comiti coacta nupsit. Tandem à suis ipsa quoque proclata, & proelio cum rebellibus commisso victa, in Angliam confugit, ut cognatae reginae armis & ope, liberaliter ab Elisabetha ultro promissa, ad recuperandum patrum regnum uteretur. Veram & legitimam Anglicani regni fuisse haeredem ne ipsi quidem Angli vel quicumque haeretici negare possunt: utpote nata ex Margaritae, quae Henrici VII. Anglorum regis fuit filia, & Iacobi IV. Scotiae regis conjugio; quum jam ex Henrici VIII. posteris praeter Elisabetham nemo esset superites. Catholicae Romanae religioni à teneris annis in-nutrita, eandem non solum semper professsa & constantissime, quantum in regno haeresibus penitus corrupto fieri poterat, tutata est, verum etiam pro ea vitam profundere non dubitavit. Certum enim est; ob duas has potissimum causas Mariam morte affectam. Primo, odio religionis: quod haeretici, ea viva; Catholicis numquam patrocinium & resurgendi spem defuturam inselligerent. Deinde, metu successione: quod in dem facile ruinam suam praevidebant, si Maria aliquando (quod jus utpote proximae & legitimae haeredi, vivae numquam eripi poterat) rerum in Anglia potiretur. Quum ergo male actum secum iri viderent, si Elisabetha ante Mariam moreretur, id operam dederunt, ut ante

Elisabetham mori cogeretur. Ad animi & ingenii dotes quod attinet, non solum tanta femina sed Principe etiam dignis virtutibus ornata fuit: sed constantia ejus praecipue in morte enituit, ob quam vel solam felicium & beatorum numero adscribere eam non veremur. Ingenio fuit vivo & supra sexum capaci. Sex linguarum gnara, quas omnes non utcumque sed eleganter callebat. Latinae scilicet, Gallicae, Italicae, Hispanicae, Angliae & Scotiae: adeo ut eruditio quam in filio ipsius rege miramur, quasi haereditario à matre accepta videatur. Formae venustate ac totius corporis ad elegantiam compositi decore, paucas illius aequales, superiorem certe neminem habebat. Tantam vero in omni vita fortunae inconstantiam experta est, ut inter illustra exempla merito possit numerari. Ac quamvis vita ejus exitum habuerit valde durum & cruentum, nihilo tamen ceteris qui mollissime decedunt infeliciorem, sed fortunatiorem etiam fuisse merito censemus. Et si rationes recte putamus, diversae quidem sunt semitae quibus ab hac vita eximus, unus tamen idemque locus est quo omnibus tandem est veniendum: veluti diversis carceribus emissae quadrigae per stadium ad unum eundemque calcem decurrunt. Recte Philosophus ille mortem unam aliam majorem esse negabat, sed aequali mensura mortem in mortales omnes exercere imperium & vim suam, illam nimirum qua finem vitae imponit. Mortem vero unam beatiorem esse altera ut non nego, ita inter maxime beatas hujus reginae mortem numerandam affirmo: ut qua Catholica religio & Dei gloria plurimum fuerit illustrata. Nos quidem omnibus votis optamus, ut tantae reginae filius aliquando ad Catholicam Ecclesiam gremium revertatur, atque ita ceteris virtutibus hoc uno, sine quo illae nihil, colophonem addat: Ad extremum gloriosissimae reginae martyrium hoc epigrammate, quod in Theatro Crudelitatis haeticorum legitur, concludimus.

*Post varias clades miserorum: & caedis aceruas:
Insontum, comes exornat spectacula mater
Supplicio, & regum soror & fidaissima conjunx.
Illa Caledoniae ad aemate clarus oris,
Sed micat in coelis fulgentior: inde corona
Sanguinis, infandaque manet vandita securis.*

Cc 2

DE

(a) Mariae reginae natales, ingenium & mores.